

Transportministeriet
Frederiksholms kanal 27F
1220 København K
Sendt pr. mail til: trm@trm.dk og dog@trm.dk

Dato:
Svinninge
5. januar 2015

HØRINGSSVAR FRA SEAS-NVE NET A/S, UDKAST TIL LOV OM ANLÆG AF EN FAST FORBINDELSE OVER FEMERN BÆLT MED TILHØRENDE LANDANLÆG I DANMARK, JR.NR. 2012-1090

Transportministeriet har den 28. november 2014 udsendt udkast til Lov om anlæg af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark i høring. SEAS-NVE Net A/S (herefter "SEAS-NVE") har foreløbigt følgende indsigelser og bemærkninger til dette lovudkast:

1. SEAS-NVE var ikke medtaget på høringslisten

Indledningsvist finder vi anledning til at pointere, at vi er forundret over, at SEAS-NVE, som den dominerende ledningsejer i området, ikke var medtaget på høringslisten den 28. november 2014. Det har haft den konsekvens, at SEAS-NVE først den 17. december 2014 af Dansk Energi blev gjort opmærksom på, at det pågældende lovudkast var sendt i høring. Vi har derfor været nødsaget til at haste-udarbejde dette høringsbrev mellem jul og nytår, hvorfor vi forbeholder at vende tilbage med et opfølgende høringsbrev medio januar 2015.

Vi skal anmode ministeriet om at redegøre for, hvorfor ministeriet har valgt ikke at inkludere SEAS-NVE på høringslisten, når eksempelvis DONG Energy og Energinet.dk var medtaget på høringslisten.

2. generelle bemærkninger til lovudkastet i høring

SEAS-NVE ser frem til et tæt samarbejde med staten samt de statsejede selskaber Femern A/S og A/S Femern Landanlæg i forhold til de forhold, hvor SEAS-NVE vil blive involveret/berørt i forbindelse med etablering af Femern-forbindelsen. Ud over etablering af nye ledninger til anlægsarbejdet, vil SEAS-NVE blive berørt af, at relativt mange eksisterende ledninger formentlig skal omlægges som følge af etableringen af Femern-forbindelsen.

I forhold til de forestående ledningsomlægninger har SEAS-NVE en klar forventning om, at det almindelige gæstepincip finder anvendelse, således som dette princip løbende igennem årtier er blevet fortolket og fastlagt af de almindelige domstole. Det er væsentligt, at SEAS-NVE og de øvrige ledningsejere, som bliver berørt af Femern-forbindelsen, ikke opnår en ringere retsstilling, end hvad der er sædvanligt i lignende større infrastrukturprojekter.

Baggrunden for dette høringssvar er, at SEAS-NVE er meget bekymret over formuleringen af lovudkastets § 18, som umiddelbart synes at indebære nogle betydende fravigelser fra det almindelige gæsteprincip, derved at ministeriet i § 18, stk. 1 og 2 fastslår, at anlæggelsen af Femern-forbindelsen i sin helhed skal betragtes som et "sammensat anlægsprojekt", jf. nærmere afsnit 3 nedenfor, mens stk. 3 ligger op til en lovfæstelse af en betalingsforpligtelse vedrørende afværgeforanstaltninger m.v., jf. nærmere afsnit 4 nedenfor.

3. lovudkastets § 18, stk. 1 og 2

Lovudkastets § 18, stk. 1 indeholder en henvisning til de lovfæstede gæsteprincipper, mens § 18, stk. 2 indeholder en henvisning til det deklaratoriske gæsteprincip, som gælder hvor de lovfæstede gæsteprincipper ikke finder anvendelse. Disse to bestemmelser, i stk. 1 og 2, svarer som udgangspunkt til den retsstilling, som vil gælde, såfremt lovforslaget ikke havde indeholdt regler om ledningsomlægninger.

Der er imidlertid en betydende forskel, derved at formuleringerne af stk. 1 og 2 - til ugunst for ledningsejerne - indebærer, at anlæg af Femern-forbindelsen i sin helhed skal betragtes som et "sammensat anlægsprojekt" i den betydning, som Højesteret har tillagt dette betydning i dommen om Flintholm Station af 4. september 2007 (gengivet i UfR 2007.3009 H). Det er klart udtrykt i lovbemærkningerne til § 18, stk. 1 og 2, hvor det anføres, at "*Med bestemmelsen imødegås evt. tvivl med hensyn til, om anlægsprojektet nævnt i §§ 1-2, skal betragtes som et 'sammensat anlægsprojekt' i den betydning, Højesteret har tillagt dette betydning i dommen om Flintholm Station*".

Vi er forundret over, at ministeriet i stk. 1 og 2 lægger op til delvist at fratage domstolene muligheden for at fastlægge gæsteprincippets udstrækning i forhold til Femern-forbindelsen.

Vi skal derfor opfordre ministeriet til, at § 18, stk. 1 og 2 formuleres i overensstemmelse med, hvad der er sædvanligt i lignende større infrastrukturprojekter, således at ledningsejerne i dette konkrete projekt ikke stilles ringere, end den retsstilling som domstolene gennem langvarig praksis har fastlagt.

Efter vores opfattelse bør der foreligge tungtvejende grunde, såfremt der i en anlægslov skal indføres særbestemmelser omkring ledningsomlægninger, som fraviger det dynamiske gæsteprincip, således som dette princip løbende fortolkes og fastlægges af domstolene. Sådanne tungtvejende grunde foreligger ikke.

Denne tankegang om, at det almindelige gæsteprincip i videst muligt omfang skal finde anvendelse, synes også at være bevæggrund for, at Folketinget ved vedtagelse af lovgrundlaget vedrørende tilføjelse af en afgrening fra Cityringen til Nordhavnen (lov nr. 526 af 27. maj 2013) valgte at indføre en ny bestemmelse i Cityringloven vedrørende ledningsomlægninger, som var sålydende (§ 5g): "*§ 106, stk. 1, i lov om offentlige veje om gæsteprincippet finder anvendelse i forbindelse med projektering og anlæg af afgreningen fra Cityringen til Nordhavnen, jf. § 5a*". Denne nye lovbestemmelse erstattede for så vidt angår afgreningen til Nordhavn, lovens § 7, stk. 5, som regulerede ledningsomlægninger på Cityringen. Lovens § 7, stk. 5 var sålydende: "*Udgifter til ledningsomlægninger afholdes over anlægsbudgettet for Cityringen, bortset fra følgende tilfælde, hvor udgiften betales af ledningsejerne: 1) Omlægninger af ledninger på de overtagne jernbanearealer. 2) Omlægninger i ledninger i vejarealer, der i ikke uvæsentlig grad er begrundet i vejformål*".

I øvrigt statuerede Taksationskommissionen for Sjælland m.v. ved kendelse af 18. marts 2014 i sag Ta I 24/13, at Cityringlovens § 7, stk. 5 skulle fortolkes i overensstemmelse

med nyere retspraksis om gæsteprincippet udstrækning.

Formuleringen af § 18, stk. 1 og 2 adskiller sig fra, hvad der er sædvanligt i lignende nyere love om forberedelse og udførelse af større infrastrukturprojekter. Følgende formuleringer vedrørende gæsteprincippet er således anvendt i nedenstående nyere infrastrukturprojekter:

- Forslag til lov om Odense Letbane, fremsat den 5. november 2014, ad § 7: "*§ 106, stk. 1, i lov om offentlige veje og § 70, stk. 1, i lov om private fællesveje om gæsteprincippet finder anvendelse på ledningsarbejder i forbindelse med anlæg af Odense Letbane, jf. § 2*".
- Lov nr. 165 af 26. februar 2014 om letbane på Ring 3, ad § 24: "*§ 106 i lov om offentlige veje om gæsteprincippet finder anvendelse på ledningsarbejder i forbindelse med projektering og forberedende arbejder på Ring 3 Letbane, jf. § 2*"
- Lov nr. 609 af 12. juni 2013 om elektrificering af jernbanen, ad § 14: "*§ 106, stk. 1, i lov om offentlige veje om gæsteprincippet finder anvendelse på ledningsarbejder i forbindelse med anlæg vedrørende elektrificeringen af jernbanestrækninger, jf. § 1*".
- Lov nr. 432 af 16. maj 2012 om Aarhus Letbane, ad § 23: "*Bestemmelsen i § 106, stk. 1, i lov om offentlige veje om gæsteprincippet finder anvendelse på ledningsarbejder i forbindelse med anlæg af Aarhus Letbane, jf. § 2*".

Sammenfattende skal vi hermed opfordre ministeriet til at bringe formuleringerne af § 18, stk. 1 og 2 i overensstemmelse med, hvad der er sædvanligt i lignende større infrastrukturprojekter. Det er ganske bemærkelsesværdigt, at den almindelige formulering vedrørende gæsteprincippet er bibeholdt i det forslag til lov om Odense Letbane, som blev fremsat for Folketinget den 5. november 2014, hvorimod den almindelige formulering er fraveget i det lovudkast vedrørende Femern-forbindelsen, som blev sendt i høring 23 dage senere i samme måned.

4. lovudkastets § 18, stk. 3

Uagtet, at lovudkastets § 18, stk. 1 og 2 giver anledning til stor bekymring, jf. afsnit 3 ovenfor, så er det lovudkastets § 18, stk. 3, som for nærværende giver anledning til størst bekymring.

§ 18, stk. 3 er aktuelt formuleres således: "*Ledningsejernes betalingsforpligtelse efter stk. 1 og 2 kan i stedet for en udgift til flytning af ledninger omfatte betaling af den fordyrelse af anlægsprojektet nævnt i §§ 1-2, som alene eller i det væsentligste skyldes, at anlægsarbejdet ændres for at undgå en flytning af ledninger. Det er dog en forudsætning, at fordyrelsen af anlægsarbejdet udgør et mindre beløb, end hvad det vil koste at flytte ledningerne.*"

Efter vores opfattelse er § 18, stk. 3 en ganske usædvanlig bestemmelse, derved at ministeriet i stk. 3 ligger op til en lovfæstelse af Østre Landsrets dom af 19. september 2013 i Vintapperrampe-sagen, hvad angår betalingsforpligtelse til

afværgеforanstaltninger, uagtet at landsrettens dom er anket til Højesteret.

Således som lovbemærkningerne for nærværende er formuleret, vil det indebære, at anlægsmyndigheden i Femern-projektet med hjemmel i § 18, stk. 3 kan pålægge ledningsejere at betale for fordyrelser af anlægsprojektet, som "*alene eller i det væsentligste skyldes, at anlægsarbejdet ændres for at undgå en flytning af ledninger*", uanset udfaldet af Højesterets kommende dom i Vintapperrampe-sagen. Dette er ganske usædvanligt og uacceptabelt, derved at ledningsejerne i Femern-projektet potentielt stilles ringere, end ledningsejere i de øvrige igangværende infrastrukturprojekter (Odense Letbane, Aarhus Letbane m.v.).

Den foreslåede retsstilling (til ugunst for ledningsejerne) anerkendes udtrykkeligt i lovbemærkningerne, hvori det anføres, at "*1 stk. 3 reguleres den situation, hvor anlægsprojektet ændres og fordyres på grund af de ledninger, der ligger som gæst. Retstilstanden er uafklaret i retspraksis, hvor Østre Landsrets dom af 19. september 2013 (Vintapperrampe-dommen) er anket til Højesteret. Flytning af ledninger er ikke i alle tilfælde den samfundsøkonomisk mest hensigtsmæssige løsning. Der kan være tilfælde, hvor det ud fra en samlet samfundsøkonomisk betragtning, og hvor tidsplanen tillader det, er billigere at ændre i anlægsprojektet og derved undgå en flytning af ledningen. Anlægsprojektændringer kan eksempelvis være udførelse af forstærkningsarbejder for at sikre ledninger i deres nuværende placering. Dette vil typisk medføre en fordyrelse af anlægsprojektet. Under hensyn til, at udgangspunktet ville være en flytning af ledningsanlægget, forekommer det rimeligt, at ledningsejeren afholder udgiften til fordyrelsen, forudsat at denne er mindre end udgiften til flytning af ledningen.*"

Det skal pointeres, at Østre Landsrets dom i Vintapperrampe-sagen os bekendt var det første tilfælde, hvor en ledningsejer blev pålagt at betale for udførelse af afværgеforanstaltninger, i det konkrete tilfælde nogle konkrete aflast-konstruktioner til beskyttelse af et ledningsanlæg. Domstolene har i de tidligere forelagte sager ikke fundet, at der var hjemmel i lovgivningen til at pålægge ledningsejerne helt eller delvist at betale for en fordyrelse af anlægsprojektet, jf. bl.a. Østre Landsrets præmisser i dom afsagt den 29. juni 2007 i en sag vedrørende etablering af Metroens 3. etape til lufthavnen: "*Lov om Ørestaden m.v. indeholder ikke hjemmel til at pålægge ledningsejerne at betale for en eventuel fordyrelse af projektet vedrørende anlæg af metroen, der kan henføres til, at Ørestadsselskabet I/S som anlægsmyndigheden ved udførelse af anlægget har valgt en for ledningsejerne billigere løsning til omlægning af ledningsejernes ledninger. Landsretten finder ikke, at der i øvrigt er hjemmel til at pålægge KE Elnet A/S helt eller delvist at betale for en eventuel fordyrelse af anlægsprojektet. Landsretten har i den forbindelse lagt vægt på, at det følger af gæsteprincippet, at en anlægsmyndighed ved udførelse af et anlægsprojekt har pligt til at tage hensyn til ledningsejernes interesser, og at dette er en forudsætning for, at anlægsmyndigheden kan påberåbe sig gæsteprincippet i forhold til ledningsejerne.*"

Vi er ikke enige i, at det er rimeligt at pålægge ledningsejerne helt eller delvist at afholde omkostningerne til udførelse af afværgеforanstaltninger, idet det følger i forbindelse med projektering og udførelse af anlægsprojekter påhviler anlægsmyndighederne at tage behørig hensyn til eksisterende ledninger, således at omfanget af ledningsomlægninger begrænses i det omfang det er muligt.

Det er ikke rimeligt, endsige gennemtænkt, at der med § 18, stk. 3 lægges op til et kompliceret regnestykke, hvor anlægsmyndighederne i Femern-projektet vil have interesse i nøje at gennemgå anlægsprojektet for mulige udgiftsposter, som helt eller delvist kan argumenteres for at relatere sig til forhold, som reducerer omkostningerne til

ledningsomlægninger.

Vi skal kraftigt opfordre til, at lovudkastet § 18, stk. 3 udgår i sin helhed. Det er ganske uacceptabelt, at en så væsentlig ændring af det almindelige gæsteprincip indarbejdes i en konkret anlægslov, uden at der forudgående eller samtidigt foretages ændring af de lovfæstede gæsteprincipper i vejlovens § 106, stk. 1 og privatvejlovens § 70, stk. 1. Først der overvejes ændring af de lovfæstede gæsteprincipper skal vi opfordre til, at der iværksættes et udredningsarbejde med henblik på at sikre det tilstrækkelige saglige grundlag for at kunne foretage en fyldestgørende vurdering af fordele henholdsvis ulemper ved at indføre konkret hjemmel til at pålægge ledningsejere at helt eller delvist at refundere anlægsmyndighedens omkostninger til afværgeforanstaltninger.

Sammenfattende skal vi opfordre ministeriet til at lade § 18, stk. 3 udgå i sin helhed.

5. Lovudkastets § 20

Hvad angår lovudkastets § 20 er vi lidt bekymret over, at ministeriet får hjemmel til at fastlægge de vilkår, der fremadrettet skal gælde for de lednings- og forsyningsanlæg, som er anbragt på ejendomme tilhørende Femern A/S og A/S Femern Landanlæg, uagtet at de pågældende ledninger og anlæg var etableret før etableringen af Femernforbindelsen. Vi forudsætter, at såfremt ministeriet mod forventning måtte vælge at tilsidesætte eksisterende standardvilkår, at et sådant indgreb udløser erstatning iht. lovudkastets § 21. Vi anbefaler, at dette bliver konkretiseret i lovbemærkningerne. Vi skal i øvrigt bemærke, at elnetselskabers vilkår, i henhold til Elforsyningslovens § 73 a skal anmeldes til og godkendes af Energitilsynet – og offentliggøres. Skal § 20 opfattes således, at Energitilsynets myndighedsrolle tilsidesættes, for så vidt angår ledningsanlæg på ejendomme der ejes af Femern A/S og A/S Femern Landanlæg.

6. Lovudkastets § 22

I lovbemærkningerne til lovudkastets § 22 er omtalt, at der i forbindelse med anlægsarbejdet vil blive etableret en række midlertidige private veje, som vil blive fjernet, når anlægsfasen er afsluttet. Vi forudsætter, at etablering af sådanne midlertidige private veje ikke vil udløse krav om, at ledningsejere vederlagsfrit skal forestå ledningsomlægninger, som udelukkende er nødvendiggjort af etableringen af sådanne midlertidige private veje. Vi anbefaler, at dette bliver konkretiseret i lovbemærkningerne.

Med venlig hilsen

Jan Johansen
Direktør

Mobil 40309181
JAJ@seas-nve.dk